

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/149189,41-lat-temu-w-Stoczni-Gdanskiej-im-Lenina-zostaly-podpisane-tzw-porozumienia-gda.html>
20.04.2024, 00:20

41 lat temu w Stoczni Gdańskiej im. Lenina zostały podpisane tzw. porozumienia gdańskie

Zakończyły największą w dziejach PRL falę strajków oraz otworzyły drogę do powstania NSZZ „Solidarność”. W zasobie Archiwum IPN Gdańsk znajduje się szereg materiałów dotyczących Sierpnia '80.

Pierwsze strajki, będące reakcją na podwyżki cen mięsa i wędlin, wybuchły już w lipcu 1980 r. w południowo-wschodniej Polsce, ale zostały szybko zakończone obietnicami podwyżek płac. Brało w nich udział ok. 80 000 osób w 177 zakładach pracy.

14 sierpnia 1980 r., w obronie zwolnionej z pracy Anny Walentynowicz, stanęła Stocznia Gdańska im. Lenina. W następnym dniu dołączyły do niej największe zakłady pracy Trójmiasta, zastrajkowała też komunikacja miejska. Po chwilowym załamaniu 16 sierpnia ukonstytuował się Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, który z żądań poszczególnych załóg stworzył 21 postulatów, z których pierwsze miejsce zajmowało żądanie utworzenia niezależnych od władzy państwowej związków zawodowych. Do końca sierpnia do gdańskiego MKS przystąpiło około 800 zakładów pracy.

Wobec rozszerzania się strajków na cały kraj i po nieudanych próbach rozbicia jedności robotników przez wicepremiera Tadeusza Pykę, 23 sierpnia Komisja Rządowa pod przewodnictwem wicepremiera Mieczysława Jagielskiego rozpoczęła rozmowy z gdańskim MKS. Zakończyły się one 31 sierpnia podpisaniem historycznego porozumienia, które było początkiem demontażu systemu komunistycznego nie tylko w Polsce, ale także w całej Europie Wschodniej.

W 2005 r. dzień 31 sierpnia został ustanowiony świętem państwowym jako Dzień Wolności i Solidarności.

W zasobie Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku znajduje się szereg materiałów dotyczących strajków w sierpniu 1980 r. Paradoksalnie mniejszą część z nich tworzą dokumenty wytworzone przez Milicję Obywatelską i Służbę Bezpieczeństwa. Są to przede wszystkim raporty, meldunki, notatki informacyjne i służbowe funkcjonariuszy opisujące sytuację w strajkujących zakładach oraz na ulicach miasta (nastroje polityczne wśród strajkujących, przebieg wydarzeń, ale także dane o przestępczości). Wśród zebranych dokumentów można także odnaleźć stenogramy rozmów prowadzonych między Komisją Rządową a Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym od 23 do 31 sierpnia 1980 r., oraz niewielką ilość fotografii ze strajkujących zakładów w Elblągu i Kwidzynie.

Zdecydowaną większość stanowią materiały przekazane przez osoby prywatne, w postaci

oryginałów bądź kopii cyfrowych. Liczba naszych darczyńców jest tak duża, iż nie sposób ich wszystkich wymienić. Również wielka jest różnorodność przekazanych materiałów. Znajdują się wśród nich unikatowe fotografie ze strajków w zakładach pracy Gdańska, Gdyni czy Tczewa, pieczęcie poczty strajkowej, ulotki kolportowane przez komitety strajkowe, ale także przez oficjalne władze Trójmiasta, zbiory Strajkowego Biuletynu Informacyjnego „Solidarność”, komunikaty i oświadczenia MKS-u, list postulatów (w tym najważniejszych 21), plakaty z symbolem „Solidarność” z podpisami członków MKS czy też tekst porozumień podpisanych 31 sierpnia 1980 r. Licznie reprezentowane są także nagrania dźwiękowe zawierające nie tylko zapis rozmów Komisji Rządowej z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym, ale także unikatowy zapis rozmów strajkujących robotników Gdańskich Zakładów Elektronicznych „Unimor” z dyrekcją będący darem Jana Stuckiego. W naszym zasobie znajduje się także amatorski film nakręcony przez Romana Głobińskiego przedstawiający zakończenie strajku i wyjście robotników ze Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Ciekawostką jest przekazany przez Janusza Walentynowicza brytyjski film z 1981 r. pt. Strike: The Birth of Solidarity, przedstawiający przebieg strajku, w którym w role jego uczestników wcielili się światowej sławy brytyjscy aktorzy.

Opracował: Robert Chrzanowski

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

#9

#10

#11

#12

#13

#14

#15

#16

#17

#18

#19

#20

#21

#26

PLIKI DO POBRANIA

[Nagranie z fragmentem przemówienia Lecha Wałęsy na zakończenie strajku w dniu 16 sierpnia 1980 r. \(mp3, 714.38 KB\) 30.08.2021 14:53](#)